

Home / Srbi U RH / Kako Biti Srpkinja U Petrinji? 'Festival Su Nam Zabranili, Ali Od Kulturnog Centra Ne Odustajemo!'

SRBI U RH / 27/09/2025

Kako biti Srpkinja u Petrinji? 'Festival su nam zabranili, ali od kulturnog centra ne odustajemo!'

Petrinja je jedino mjesto u RH u kojem je projekt izgradnje Srpskog kulturnog centra zaustavljen, i to na pritisak branitelja i odlukom lokalnih vlasti koje su poništile vlastitu građevinsku dozvolu. U tom su gradiću srpsko-hrvatski odnosi i 30 godina nakon završetka rata, koji je ovdje odnio stotine života, iznimno loši

Piše: Saša Paparella

U proljeće 2024., Srpsko narodno vijeće (SNV) najavilo je početak radova na **izgradnji Srpskog kulturnog centra (SKC) u Petrinji**. Na Trgu hrvatskih branitelja kupljen je prostor pokraj pravoslavne crkve, s kojom je SKC trebao biti povezan. Napravljen je projekt po kojem će SKC imati veliku polivalentnu dvoranu, galerije, uredske prostore, book cafe na krovnoj terasi i dnevni boravak za djecu. U rujnu 2024. ishodovana je građevinska dozvola.

No u međuvremenu su se priopćenjem pobunili predstavnici udruga branitelja, predloživši da se SKC izgradi "na mjestu gdje je srpska zajednica u većini". Signal je bio jasan – gradske vlasti su u siječnju 2025. **dozvolu poništile**, gradonačelnica **Magdalena Komes** (HDZ) je mrtva-hladna rekla da nije imala pojma o projektu na središnjem trgu koji je Grad već odobrio, pa je na mjestu kulturnog centra zasad ostala šikara.

Gradonačelnica Petrinje danima nam je izbjegavala dati izjavu o problemima s otvaranjem Srpskog kulturnog centra, ali i prokomentirati položaj srpske manjine u Petrinji. Pa smo o tome porazgovarali s **Marom Vilus** iz petrinjskog pododbora Srpskog kulturnog društva SKD Prosvjeta.

Biti Srbin u Petrinji nije lako

"Ideja da se pored crkve gradi SKC je po meni i mnogim Srbima odlična, mi nemamo prostora za druženje i srpske institucije po gradu Petrinji a ni u seoskim sredinama jer su mnogi domovi kulture po selima u potresu uništeni. Oko nas se obnavljaju domovi kulture hrvatskom stanovništvu, ali za nas Srbe još za sada nema ništa i još nam se osporava gradnja srpskog kulturnog centra. Ne vidim tu razloga zbog čega su se bunili, šta je tu problematično, pa zar im je ljepše da je na ovom prostoru ovako sve zaraslo, umjesto da bude u centru grada nešto izgrađeno i da se ljudi druže bez obzira na naciju, na vjeru", kaže Mara.

"Mi imamo pododbor Prosvjete koja ove godine obilježava 25 godina rada, a još uvijek nemamo odgovarajući prostor. Sakupljamo knjige, čuvamo ih u kutijama, organiziramo likovne kolonije, slike držimo po privatnim prostorima. Ne znam zbog čega se osporava izgradnja ovog našeg kulturnog centra. Jer, koliko imam informaciju, domaći Petrinjci se toliko ne bune. Bune se određeni ljudi koji su došli odnekud, iz nekih seoskih sredina, bune se ljudi koji su došli iz Bosne 1996. A mi ovdje živimo cijeli život, mnogi smo rođeni u Petrinji, pa zar nemamo ista prava kao svi građani Petrinje?", pita se Mara, s kojom smo razgovarali ispred neotvorenog gradilišta planiranog kulturnog centra.

Kaže da je taj dio grada bio dominantno srpski, tu su bogati srpski trgovci su kupovali zemljište i tamo je nekoć bila izgrađena prva pravoslavna crkva Svetog Spiridona koja je 1941. bila srušena. Kočnica je podignuta manje crkva koja je u neposrednom ratu također srušena a prije potres

2020. je počela gradnja mnogo manje crkve Svetog Spiridona, koja je sada u funkciji. Crkva je ograđena kako se ne bi po njoj više ispisivali protusrpski grafiti.

Grafitima po crkvi, kamenjem po povratnicima

U zadnjih godinu dana desetak gradova i mjesta u RH je dobio srpski kulturni centar – Zagreb, Osijek, Vukovar, Beli Manastir, Glina, Knin, Udbina...

Pa u čemu je problem s Petrinjom?

“Ja kontaktiram s drugim pododborima Prosvjete, oni nemaju takvih problema, samo mi imamo problem, ne znam zbog čega je tako, je li narod ovdje čudan”, rekla nam je Mara Vilus i nastavlja o problemima srpske zajednice. “Događa se da mladi se okupe po noći, ne smiješ ostaviti autom jer onda ti izdrapaju šoferšajbu, izgrebu boju... Pošto sam dosad živjela u kontejneru bacali su petarde i kamenje na kontejner. Ne možete imati miran život i normalno živjeti, kao normalni ljudi, jer uvijek imate neke strašne situacije”, žali se Mara Vilus.

Prije rata, u gradu Petrinji je Srba bilo oko 44 posto. U ratu je ovdje bilo opako, to je možda jedino mjesto gdje su se jednako žestoke borbe vodile i 1991. i 1995. Petrinja je oslobođena tek trećeg dana Oluje, 6. kolovoza, dan nakon Knina – bio je to bila zadnji oslobođeni grad u Hrvatskoj. Uz poginule u borbi, u gradu su za vrijeme okupacije ubijene stotine hrvatskih civila. Zato su tenzije između Srba i Hrvata ostale visoke, a povratak Srba sporadičan – u sela ih se nešto vratilo, u grad vrlo malo. Svako isticanje srpstva ili srpskih običaja ovdje loše prolazi. Biti Srbin u Petrinji danas je teže nego li u nekom drugom mjestu.

logo

ZAGREB

PODZEMLJE & NADZEMLJE

ZELENO

LICE S NASLOVNICE

NEDODIRLJIVI

DOSJE

SHOP

SEARCH

Izbacivanje srpskih institucija iz grada

Mara Vilus je jedina pripadnica srpske zajednice u Petrinji koje je pristala razgovarati s novinarima. Svi su nas drugi odbili ili nekako izbjegli već dogovoreni razgovor, uključujući i pravoslavnog svećenika.

Kako čujemo od Srba koji su željeli ostati anonimni, donekle popravljani položaj srpske manjine sada se ponovno pogoršao nakon vala relativizacije ustaškog pozdrava koji je prošao kroz Hrvatsku u ljeto 2025., popraćen snažnim porastom govora mržnje.

“Govor mržnje? Osjetimo i mi to, dosta, određeni prijatelji koji su bili s nama i družili se, počnu se distancirati tako da se osjeti da nismo dobrodošli u njihovom društvu. Čujem i od drugih poznanika da je opet porastao taj val mržnje, ne znam zašto. Uglavnom, ne sviđa mi se to ja ću nastojat da to popravimo koliko god je u našoj moći”, kaže Mara Vilus.

Gradske vlasti su se prilagodile tom trendu, pa nakon što su poništile građevinsku dozvolu sada imaju drugu ideju – baciti kulturni centar na periferiju Petrinje, gdje ne bi bio toliko vidljiv, a građanima bez automobila postao bi nedostupan.

“Znači oni bi nas dislocirali na neki autobusni kolodvor, koji već godinama nije u funkciji, gdje je sve zaraslo. Takva je ideja posve u suprotnosti s idejom da u središtu grada koristi za kulturne manifestacije svih građana Petrinje, kao što je već slučaj i u drugim mjestima”, kaže Mara.

logo

ZAGREB

PODZEMLJE & NADZEMLJE

ZELENO

LICE S NASLOVNICE

NEDODIRLJIVI

DOSJE

SHOP

SEARCH

No problema je bilo i ranije, s Marinim 'festivalom ojkače', manifestacijom srpskog folklora koju je od 2016. organizirala Mara, a zbog pritiska branitelja je na kraju prekinuta.

"Nama su dolazili na te festivale student s muzičke akademije, pa su slušali i snimali, htjeli su da to izvorno dožive, to je naše bogatstvo, ojkača je zaštićena kao pjesma preko Unescoa. Tu su ranije dolazili etnomuzikolozi, tako smo dobili ideju da organizirano festival ojkače, jer je tu bilo puno kulturnog blaga koje je trebalo prezentirati. U suradnji s njima organizirali smo festival ojkače u Hrvatskom domu, došlo je mnogo ljudi iz Bosne, Hrvatske, Srbije, među njima i oni koji su otišli 1995. pa se organizirali u Srbiji u izvorne pjevačke skupine", kaže Mara.

Priznata u Unescu, zabranjena u Petrinji

"Mi nismo imali pojma da bi se netko mogao suprotstaviti organizaciji jedne kulturne manifestacije. Sve smo odradili što je trebalo, dobili prostor, dobili pokroviteljstvo grada Petrinje. Na festival je došao i manji broj domaćih Hrvata. Kad je trebala početi pjevati prva naša izvorna pjevačka grupa, s balkona jedan manji dio braniteljske populacije počeo gromoglasno vikati i pjevati iz sveg glasa pjesmu tako da smo mi stali i čekali. Nakon njihove pjesme tadašnja ravnateljica Hrvatskog doma ih je zamolila da izađu i festival se nastavio", kaže Mara Vilus.

"Drugi festival isto smo organizirali uz pokroviteljstvo grada, ali tada je bilo dosta i mladih i odraslih s parolama protiv festivala. Došli su s jednom neprimjerenom zastavom, a na festivalu su se pojavila i naša djeca u nošnjama, svi naši izvođači bili su uznemireni.

ZAGREB

PODZEMLJE & NADZEMLJE

ZELENO

LICE S NASLOVNICE

NEDODIRLJIVI

DOSJE

SHOP

SEARCH

Festival ojkače

Onda su nam dali pod ultimatum da treći festival moramo organizirati tako da se pjeva državna himna i da se pozovu grupe drugih nacionalnosti, mi smo to radili ali oni su nas redom odbijali. Tada smo tražili policijsku pomoć i došla je interventna policija koja nas je štitila, i dalje uz parole oko nas i negodovanje braniteljskih udruga. Taj je festival prošao s velikom dozom nervoze, već su izvođači počeli razmišljati da li da dolaze”.

Pjevače čuvala interventna policija

“I četvrti festival 2019. smo organizirali, sve je isto teklo normalno, i u subotu kad je trebao da se održi festival cijeli grad je bio oblijepljen plakatima protiv festivala i protiv mene lično, i da onemoguće građani grada Petrinje izvođenje tog festivala. Ja sam potražila pomoć srpskih institucija iz Zagreba, **Milorad Pupovac** došao je da pomogne da se festival održi. On je festival otvorio, ali okolo i na balkonu uvijek se našao netko tko je provocirao izvođače. Mene su osobno provocirali, pjevali su mi kako bi se trebalo pjevati, ja sam im otpjevala jer to dobro znam i dala do znanja da nisu u potpunosti savladali pjesmu. Opet je bila interventna policija i čuvala nas, što nam je bila van pameti na jednoj kulturnoj manifestaciji koja se bavi tradicijom ne samo Banije već i cijele Hrvatske. Osim toga, mi kao manjina imamo pravo i mogućnost koju nam zakon dozvoljava”.

ZAGREB

PODZEMLJE & NADZEMLJE

ZELENO

LICE S NASLOVNICE

NEDODIRLJIVI

DOSJE

SHOP

SEARCH

Huškački plakat povodom četvrtog (i zadnjeg) festivala ojkače 2019.

Te su godine SKD Prosvjeta i SNV izvijestili Odbor za zaštitu kulturnog naslijeđa UNESCO-a o **pokušajima da se zabrani festivala ojkača** i o prijetnjama sudionicima festivala tog tradicijskog načina pjevanja, uvrštenog na listu zaštićenih nematerijalnih kulturnih dobara.

“Poslije se dogodila korona i potres, stradao je Hrvatski dom pa se više nije mogla organizirati manifestacija. Braniteljske udruge tražile su da se festival ne održava u Petrinji nego u manjim sredinama gdje postoje društveni domovi što je van pameti, jer u Petrinji živi dosta Srba koji su rođeni Petrinjci i imamo to pravo”, upozorava Mara na isti model kao i sa SKC-om – srpske institucije i manifestacije treba izbaciti iz Petrinje i prebaciti u okolna sela.

Festival se više ne održava. Lokalna pjevačka grupa više ne postoji, ljudi su u međuvremenu umrli, razboljeli se, ostalo ih je svega nekoliko koji još pjevaju ojkaču.

Komes ignorira događaj na koji i Milanović i Plenković šalju izaslanike

No nisu SKC i festival ojkače jedini problemi petrinjskih Srba. Srbi svojoj gradonačelnici zamjeraju i to što niti jednom nije došla na komemoraciju u Banskom Grabovcu, selu u kojem su ustaše 1941. ubile 1.285 srpskih civila. Dosadašnji gradonačelnici su uvijek ili dolazili ili slali svoje izaslanike, no Magdalena Komes nije došla niti je poslala bilo koga u ime Grada Petrinje, iako svoje izaslanike na to mjesto svake godine iz Zagreba šalju i predsjednik države i premijer.

“Što se tiče gradskih vlasti, mi smo zanemareni. Kad Prosvjeta ili pravoslavna crkva pišu projekte daleko manje sredstava dobivamo nego što je bio slučaj u vrijeme prethodne vlasti. Istovremeno se grade i obnavljaju katoličke crkve oko nas. Ja imam iskustvo da kad zatražim prostor za likovnu koloniju kažu mi svi su prostori zauzeti, dakle mi kao Srbi ne možemo doći u obzir”, kaže Mara.

“Nama se sada brani i kulturni centar, pa šta bi oni htjeli s nama, žele li da mi nestanemo iz Petrinje i okoline pa da koga drugog tu nasele? Po ustavnom zakonu mi imamo tako lijepo zapisana prava nacionalnih manjina, ali u stvarnosti nemamo ništa. Ta naša prava, možemo reći, postoje negdje u zraku. Neka izvole kako hoće, ali mi ćemo se boriti da naš kulturni centar bude izgrađen na mjestu na kojem je predviđen – u centru Petrinje”, poručuje Mara Vilus.

(objavljeno 27.9.2025.)

Serijal 'Kako biti Srbin u Hrvatskoj' objavljuje se uz potporu Agencije za elektroničke medije (AEM) iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti

Share

Hina prepuštena Siniši Kovačiću, aferama opterećenom
bivšem uredniku Hrvatske katoličke mreže

Filmski plakat u Hrvatskoj - doba prije trailera (2.) Era
partizana na filmskim plakatima

RELATED POSTS

SRBI U RH

Kako biti Srbin u Zadru: U gradu koji je postao ekskluzivno hrvatski više nema mjesta ni za Vladana Desnicu

30/11/2025

SRBI U RH

Kako biti Srbin u Gračacu? 'Traktor na kojem sam 1995. kao beba otišao vratili smo u Liku'

29/11/2025

SRBI U RH
Kako biti Srbin u Vukovaru? 'Asimilacija je normalna pojava, ali ne ako se provodi pritiscima'
27/11/2025

SRBI U RH
U Splitu promoviran novi navijački moto: 'Podrška moćnome, a batine slabijem!'
05/11/2025

SRBI U RH
Kako biti Srkinja u Pakracu – ‘Bože dragi, jesmo li mi zbilja za sve krivi?’
26/10/2025

SRBI U RH
Kako biti Srbin u Hrvatskoj?
27/08/2025

Zagrebi je medijski portal Hrvatskog centra za istraživačko novinarstvo i slobodu medija (HRCIN).

OIB: 68800865154, MB: 04325532
IBAN: HR9823600001102458120

Glavni urednik: Saša Paparella

novinari:

Ratko Bošković

Miroslav Edvin Habek

Nives Matijević

HRCIN, Matije Divkovića 7, 10090 Zagreb
info@zagrebi.hr

Članke možete komentirati na našoj **Facebook stranici**.

Zagrebi i ostale projekte HRCIN-a možete donirat na **linku**.